Europos Sąjungos Taryba

Briuselis, 2026 m. lapkričio 26 d.
(OR. en)

16482/26

COWEB 161	**ENV 1458**
COPS 770	**ENER 807**
POLCOM 449	**CLIMA 676**
CFSP/PESC 1996	**RECH 509**
RELEX 1606	**GLOBAL GATEWAY 60**
FIN 1703	**JAI 1512**
ECOFIN 1579	**MIGR 373**
DIGIT 322	**TRANS 770**

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikimas (2026 m. lapkričio 25 d., Briuselis) – Deklaracija

ES ir Vakarų Balkanų aukščiausiojo lygio susitikimas

Briuselio deklaracija, 2026 m. lapkričio 25 d.

Mes, Europos Sąjungos (ES) vadovai, pasikonsultavę su mūsų Vakarų Balkanų partneriais, šiandien Briuselyje surengėme šį aukščiausiojo lygio susitikimą ir padarėme šias išvadas:

1. Šiandienos aukščiausiojo lygio susitikimas, surengtas po 2026 m. birželio mėn. Juodkalnijoje sėkmingai įvykusio aukščiausiojo lygio susitikimo, dar kartą patvirtina didėjančią strateginę ES ir Vakarų Balkanų santykių svarbą ir to naudą mūsų piliečiams. Vis nestabilesnė geopolitinė padėtis, paženklinta Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, konfliktų Artimuosiuose Rytuose ir intensyvėjančios pasaulinės konkurencijos, rodo, kad reikia vis tvirtesnių ES ir Vakarų Balkanų ryšių.

2. Pakartojame savo visapusišką ir tvirtą įsipareigojimą dėl Vakarų Balkanų narystės Europos Sąjungoje perspektyvos. Vakarų Balkanų ateitis yra mūsų Sąjungoje. Plėtra yra reali galimybė, kuria turėtume pasinaudoti.

3. Dar kartą patvirtiname, kad plėtra, kaip geostrateginė investicija į Europos taiką, saugumą, stabilumą ir klestėjimą, yra svarbi. Raginame visus Vakarų Balkanų partnerius paspartinti ryžtingas ir patikimas reformas, ypač pagrindinių principų srityje, ir įvykdyti įsipareigojimus, būtinus siekiant pažangos kelyje į ES. Palankiai vertiname Vakarų Balkanų partnerių dinamiškumą ir pažangą, padarytą kelyje į ES nuo praėjusio aukščiausiojo lygio susitikimo. Mūsų abipusis interesas – spartinti stojimo procesą, remiantis įtikinamomis partnerių vykdomomis reformomis, sąžiningų ir griežtų sąlygų režimu ir nuopelnų principu. Tuo pat metu ir vadovaujantis Granados deklaracija, ES turi daryti pažangą, susijusią su savo pačios pasirengimu platesnei Sąjungai ir tam reikalingomis reformomis.

4. Primindami ankstesnes deklaracijas, pakartojame, koks svarbus yra Vakarų Balkanų partnerių įsipareigojimas puoselėti Europos vertybes ir principus, laikantis tarptautinės teisės, demokratijos viršenybę, pagrindines teises ir vertybes bei teisinės valstybės principą. Tikimės, kad šį įsipareigojimą jie pademonstruos konkrečiais veiksmais, prisiimdami atsakomybę ir įgyvendindami būtinas reformas, visų pirma pagrindinių principų ir teisinės valstybės srityje. Saviraiškos laisvė, nepriklausoma ir pliuralistinė žiniasklaida, lyčių lygybė ir stiprus pilietinės visuomenės vaidmuo yra labai svarbūs siekiant užtikrinti veikiančią demokratiją. Pakartojame savo raginimą partneriams užtikrinti mažumoms priklausančių asmenų teises ir vienodą požiūrį į juos. Bet koks karo nusikaltėlių šlovinimas, genocido neigimas ir revizionizmas nesuderinamas su pagrindinėmis Europos vertybėmis. Raginame visus Vakarų Balkanų partnerius puoselėti pagarbos visoms aukoms ir solidarumo su jomis kultūrą, taip pat gerbti tarptautinių ir nacionalinių teismų sprendimus, susijusius su karo nusikaltimais, ir jų laikytis.

5. Norint kurti bendrą ateitį, be to, sąžiningai ir pasiekiant apčiuopiamų rezultatų įgyvendinti tarptautinius susitarimus, įskaitant Prespos susitarimą su Graikija ir Draugystės, geros kaimynystės ir bendradarbiavimo sutartį su Bulgarija, tebėra itin svarbu užtikrinti įtraukų regioninį bendradarbiavimą, susitaikymą ir gerus kaimyninius santykius. Vis dar reikia tolesnių ryžtingų pastangų, kad būtų skatinamas susitaikymas ir stabilumas regione, taip pat kad būtų rasti ir įgyvendinami galutiniai, įtraukūs ir privalomi praeities palikimo nulemtų partnerių regioninių bei dvišalių ginčų ir problemų sprendimai, atitinkantys tarptautinę teisę ir nusistovėjusius principus. Tai apima visų likusių asmenų dingimo atvejų išsprendimą ir likusių su karo nusikaltimais susijusių klausimų sprendimą, užtikrinant atsakomybę ir teisingumą. Atitinkami partneriai turi toliau dėti pastangas, kad įvykdytų visus likusius įsipareigojimus pagal Susitarimą dėl teisių perėmimo klausimų ir išspręstų likusius su teisių perėmimu susijusius klausimus.

6. Tai, kad Prištinos ir Belgrado santykiai nėra normalizuoti, trukdo abiem partneriams jų europiniame kelyje. Dar kartą patvirtiname visapusiškai remiantys ES tarpininkaujamą Belgrado ir Prištinos dialogą dėl santykių normalizavimo, kuriam vadovauja vyriausioji įgaliotinė ir kurį remia ES specialusis įgaliotinis. Raginame abu partnerius pasinaudoti dabartiniu politiniu postūmiu konstruktyviai dalyvauti šiame dialoge ir nedelsiant daryti apčiuopiamą pažangą siekiant visapusiškai įgyvendinti visus pasiektus susitarimus. Parama pagal Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo priemonę priklauso nuo partnerių konstruktyvaus angažavimosi užtikrinant išmatuojamą pažangą ir apčiuopiamus rezultatus santykių normalizavimo srityje.

7. Toliau ryžtingai remsime visapusišką, teisingą ir ilgalaikę taiką Ukrainoje, grindžiamą JT Chartijos principais bei tarptautine teise, paremtą tvirtomis bei patikimomis saugumo garantijomis Ukrainai. Toliau teiksime visapusišką paramą Ukrainai ir jos žmonėms jiems ginant Ukrainos suverenitetą ir teritorinį vientisumą nuo Rusijos agresijos karo, koordinuodami veiksmus su panašiai mąstančiais partneriais. Palankiai vertiname Vakarų Balkanų partnerių paramą dedant šias pastangas. Toliau investuosime į daugiašališkumą ir bendradarbiausime su Vakarų Balkanų partneriais, kad būtų laikomasi tarptautinės teisės. Šiame kontekste palankiai vertiname pagrindinius Europos saugumo principus, priimtus 2026 m. lapkričio 12 d. Europos politinės bendrijos susitikimo proga.

8. Primenant ankstesnes deklaracijas, Vakarų Balkanų partnerių prisiderinimas prie ES bendros užsienio ir saugumo politikos (BUSP), įskaitant ES ribojamųjų priemonių įgyvendinimą bei jų vykdymo užtikrinimą ir kovą su jų apėjimu, tebėra aiški mūsų partnerių strateginio pasirinkimo išraiška. Gerai vertiname tuos Vakarų Balkanų partnerius, kurie yra visiškai prisiderinę prie ES BUSP, ir primygtinai raginame to dar nepadariusius pasekti šiuo pavyzdžiu.

9. Pabrėžiame abipusį interesą stiprinti mūsų bendradarbiavimą saugumo ir gynybos srityje, kaip matyti iš mūsų saugumo ir gynybos partneryščių, taip pat dialogų saugumo ir gynybos klausimais. ES ir Vakarų Balkanai yra įsipareigoję tęsti bendradarbiavimą pagal Europos taikos priemonę, kad būtų padidintas regiono saugumas, stabilumas ir atsparumas. ES taip pat palankiai vertina partnerių indėlį į ES bendros saugumo ir gynybos politikos misijas ir operacijas ir tikisi tolesnio bendradarbiavimo šioje srityje.

10. ES ir toliau remia Vakarų Balkanus reaguojant į kibernetines ir kitas hibridines grėsmes, įskaitant užsienio vykdomą manipuliavimą informacija ir kišimąsi, siekiant pakenkti demokratinėms institucijoms ir plėtros procesui, ir toliau stiprina bendradarbiavimą siekiant didinti atsparumą, be kita ko, pasitelkiant Vakarų Balkanų kibernetinių pajėgumų centrą (WB3C), tvirtesnį bendradarbiavimą su Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūra (ENISA) ir Europos demokratijos skydą, visų pirma per Europos demokratinio atsparumo centrą.

11. Partnerių priartinimas prie ES jau plėtros proceso metu tebėra strateginės svarbos klausimas. ES ragina partnerius dirbti išvien siekiant kuo geriau pasinaudoti esamomis galimybėmis, kol svarstomi tolesni pasiūlymai dėl laipsniškos integracijos, su sąlyga, kad bus užtikrintas suderinimas su atitinkama ES *acquis*, pasiliekant galimybę nebetęsti proceso ir remiantis nuopelnais. Glaudesnė ekonominė integracija sustiprins abiejų šalių tiekimo grandinės atsparumą, konkurencingumą ir ekonominį saugumą.

12. Šiuo atžvilgiu palankiai vertiname pažangą, susijusią su laipsniška Vakarų Balkanų partnerių integracija į ES bendrąją rinką, remiantis teisės aktų suderinimu su atitinkama *acquis,* gerbiant bendrosios rinkos vientisumą ir užtikrinant vienodas sąlygas. Tai visų pirma apima:

    - vykdomą darbą siekiant išplėsti ES tarptinklinio ryšio savo šalies kainomis erdvę į Vakarų Balkanus, kad piliečiai galėtų skambinti, siųsti žinutes ir naudotis judriojo ryšio duomenimis bet kur ES ir Vakarų Balkanų regione be papildomų išlaidų;
    - keturių partnerių dalyvavimą bendros mokėjimų eurais erdvės (SEPA) schemose ir neseniai pateiktą paraišką – tai rodo teigiamą postūmį siekiant toliau plėsti šios erdvės geografinę aprėptį;

- regioninių momentinių mokėjimų sistemų, pagrįstų Eurosistemos TARGET momentinių mokėjimų vykdymo (TIPS) technologija, diegimą, sudarant palankesnes sąlygas greitesniems ir pigesniems mokėjimams ir didesnei finansinei integracijai;
- techninių mainų skatinimą siekiant plėtoti pramonės dialogus pagal bendrosios rinkos greitkelio sistemą, ES ir Vakarų Balkanų žaliųjų koridorių išplėtimą ir sienos kirtimo procedūrų modernizavimą bei suderinimą;
- prisijungimą prie skaitmeninių iniciatyvų, pavyzdžiui, skaitmeninių inovacijų centrų, ES skaitmeninės tapatybės dėklės, arba jų atkartojimą, taip pat baigimą diegti 500 viešųjų belaidžio interneto prieigos taškų Vakarų Balkanų regione pagal iniciatyvą „WiFi4WB“;
- Bendrosios rinkos akademijos, kuri stiprins administracinius gebėjimus ir suteiks mokymosi galimybių ES valstybėms narėms ir Vakarų Balkanų partneriams, įsteigimą.

13. Ekonomikos augimo plano potencialas paspartinti Vakarų Balkanų ir ES socioekonominę konvergenciją priklauso nuo to, kaip veiksmingai mūsų partneriai įgyvendina su ES susijusias reformas. Ekonomikos augimo planas, pagal kurį reformoms ir investicijoms numatoma skirti iki 6 mlrd. EUR, gali per ateinantį dešimtmetį paspartinti regiono ekonomikos augimą. Ir tai jau be tų 29 mlrd. EUR, skiriamų pagal Ekonomikos ir investicijų planą.

14. ES pakartoja raginanti Vakarų Balkanų partnerius kuo geriau pasinaudoti šia precedento neturinčia galimybe prasidedant galutiniam etapui, laiku įgyvendinant reformas. Atkreipiame dėmesį į tai, kad kai kurie Vakarų Balkanų partneriai užbaigė arba jau užbaiginėja reformų veiksmus, suplanuotus pirmiesiems keturiems reformų ir ekonomikos augimo priemonės šešių mėnesių ataskaitiniams laikotarpiams, ir raginame visus partnerius paspartinti savo pastangas.

15. ES pabrėžia, jog svarbu, kad būtų toliau įgyvendinama bendra regioninė rinka, koordinuojant Regioninio bendradarbiavimo tarybai, ir būtų konstruktyviai bendradarbiaujama Vidurio Europos laisvosios prekybos susitarimo (VELPS) kontekste. Raginame toliau dėti pastangas, kad būtų pašalintos likusios kliūtys tarpregioninei prekybai ir supaprastintos prekybos procedūros, visų pirma siekiant sudaryti palankesnes sąlygas MVĮ patekti į rinką. Bendra regioninė rinka yra atspirties taškas siekiant prisijungti prie ES bendrosios rinkos.

16. ES ir toliau rems sujungiamumo regione ir su ES didinimą, be kita ko, energetikos, transporto ir skaitmeninėje srityse, taip pat nuolatines pastangas įvairinti energijos tiekimo šaltinius ir maršrutus. Tai padidins mūsų energetinį saugumą ir sumažins energetinę priklausomybę, nes bus stiprinamos tarpvalstybinės jungtys, diversifikuojami tiekimo maršrutai ir investuojama į energetikos infrastruktūrą. ES ir toliau prisidės prie energetikos pertvarkos ir infrastruktūros Vakarų Balkanuose. Vakarų Balkanų partneriai yra Vakarų Balkanų–rytinės Vidužemio jūros regiono dalies transporto koridoriaus, įskaitant strategiškai svarbų VIII koridorių, jungiantį Adrijos ir Juodąją jūras, centre. Raginame Vakarų Balkanų partnerius daryti ryžtingą pažangą siekiant užbaigti šio projekto darbus, kaip numatyta 2026 m. rugsėjo mėn. darbo plane, laiku pasinaudojant ES parama.

17. Be to, vis dar labai svarbus veiksmingas bendradarbiavimas migracijos valdymo srityje, įskaitant ES paramą migracijos iššūkių Vakarų Balkanų maršrute valdymui. Vakarų Balkanų partneriai turi imtis tolesnių veiksmų, kad visiškai suderintų savo vizų politiką su ES politika, užkirstų kelią neteisėtam migrantų gabenimui ir prekybai žmonėmis ir su šiais reiškiniais kovotų, toliau stiprintų sienų valdymą, tobulintų prieglobsčio ir priėmimo sistemas ir gerintų asmenų grąžinimą į kilmės šalis. ES ir toliau rems Vakarų Balkanų partnerių pastangas stiprinti operatyvinį bendradarbiavimą su atitinkamomis ES agentūromis, *inter alia*, FRONTEX ir ES prieglobsčio agentūra, taip pat su trečiosiomis valstybėmis, laikantis ES ir tarptautinės teisės.

18. Taip pat turėtų būti toliau dedamos bendros pastangos korupcijos, prekybos narkotikais ir visų formų sunkaus bei organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kovos su jais srityje, taip pat terorizmo ir smurtinio ekstremizmo prevencijos ir kovos su jais srityse, laikantis naujojo bendro veiksmų plano. ES ir Vakarų Balkanai turėtų toliau daryti pažangą darbe, susijusiame su subalansuotu, visapusišku ir įrodymais pagrįstu požiūriu į su narkotikais susijusius iššūkius, taip pat su tarptautinio bendradarbiavimo bei partneryščių stiprinimu, be kita ko, pasinaudojant sinergijomis su Europos kovos su narkotikais koalicijos (ECAD) darbu, visų pirma siekiant kovoti su prekyba narkotikais ir neteisėta prekyba cheminiais pirmtakais.

19. Vis dar itin svarbi veiksminga ES ir Vakarų Balkanų partnerių strateginė komunikacija, be kita ko, apie plėtros ir laipsniškos integracijos naudą. Tikimės, kad Vakarų Balkanų partneriai komunikuos savo piliečiams, kad ES tebėra pagrindinė regiono investuotoja ir prekybos partnerė, taip pat jo didžiausia finansinės paramos teikėja ir patikima saugumo partnerė. Be to, ES prisideda prie stabilumo ir saugumo visoje Europoje.

20. Palankiai vertiname tai, kad mūsų Vakarų Balkanų partneriai prisijungia[1] prie šios deklaracijos.

---

[1] Serbija neprisijungė.